

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2023/24:22

Fredagen den 19 januari

§ 1 Utrikesfrågor

Utrikesminister Tobias Billström

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 11 december 2023**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 22 januari 2024**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är ungefär nio och jag hälsar utrikesminister Tobias Billström med medarbetare varmt välkomna till dagens sammanträde.

Vi börjar med återrapport från mötet i rådet. Finns något att muntligen tillägga till den skriftliga återrapporten?

Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! EU-nämnden har mottagit skriftlig återrapport från rådets möte den 11 december, och jag har inget att tillägga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då går vi över på dagordningspunkt 4, Rysslands angrepp mot Ukraina. Det är en återkommande diskussionspunkt.

Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Dagordningens första diskussionspunkt är alltså Rysslands aggression mot Ukraina. Låt mig börja med att säga att regeringen välkomnar det historiska beslut som togs på Europeiska rådets möte i december om att inleda formella EU-anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien. Regeringen arbetade hårt för att detta skulle uppnås, inte minst under vår tid som unionens ordförande.

Det är nu viktigt att bibehålla momentum i processen, inte minst genom fortsatt stöd till Ukrainas reformarbete. Flera steg återstår, och närmast ska rådet anta ett förhandlingsramverk som kommissionen nu förbereder. Regeringen välkomnar att EU-kommissionens ordförande tillkännagivit att man nu inleder screeningprocessen för Ukraina.

Samtidigt kvarstår flera frågor där EU skyndsamt behöver komma vidare. Det handlar bland annat om ett flerårigt stöd till Ukraina. Tyvärr kunde inte rådet i december enas om vare sig ett nytt ekonomiskt stödpaket eller upprättande av ett särskilt kuvert för Ukraina inom den europeiska fredsfaciliteten.

Regeringen fortsätter att verka för ett långsiktigt och förutsägbart finansiellt stöd till Ukraina. Att ett sådant paket skyndsamt antas kommer att vara nödvändigt för att säkerställa makrofinansiell stabilitet liksom det fortsatta arbetet med uppbyggnad och reformer som en del av EU-närmandet, bland annat för att stärka mänskliga rättigheter och bekämpa korruption.

Ett flerårigt kuvert för Ukraina inom den europeiska fredsfaciliteten syftar till att finansiera bland annat vapen, ammunition och utbildning för Ukrainas försvarsmakt. Vi ser fram emot ett nytt förslag från EEAS för att etablera den så kallade Ukraine Assistance Fund, som ökar möjligheten till både planering och snabb, flexibel anpassning till den militära situationen. Det är ju på slagfältet som denna strid avgörs.

Konkreta åtgärder har vidtagits för att genomföra EU:s ammunitionsinitiativ. Sverige, Danmark, Norge och Finland har ingått ett avtal om gemensam upphandling till stöd för Ukraina, vilket innebär större volymer och därmed långsiktiga planeringsförutsättningar för industrin. Inom ramen för avtalet har också Sverige, Danmark och Norge lagt en första gemensam beställning på artilleriammunition. Regeringen verkar för att upphandling även ska kunna ske utanför EU eftersom Ukrainas behov överstiger nuvarande produktionskapacitet.

Att det tar tid att enas kring EU:s långsiktiga stöd, som är en investering i vår egen säkerhet, riskerar att enbart spela Ryssland i händerna.

Ukrainas betydande finansieringsbehov gör det också angeläget att EU går vidare med kommissionens förslag om att avkastningen från den ryska centralbankens immobiliserade tillgångar ska kunna användas för att finansiera Ukrainas uppbyggnad. Sverige har under lång tid varit drivande i denna fråga, och det är glädjande att institutionerna nu har presenterat ett förslag till rådsbeslut. Det är av yttersta vikt att vi agerar och att EU kommer vidare i frågan.

Rysslands ekonomiska manöverutrymme behöver ytterligare begränsas genom fortsatta sanktioner. Det är välkommet att EU i december kunde anta ett tolfte sanktionspaket. Regeringen verkar för att unionen utan dröjsmål ska inleda förberedelserna för ett trettonde paket.

Ett kraftfullt och skyndsamt agerande av EU är viktigt, inte minst mot bakgrund av den senaste tidens kraftigt ökade ryska fjärrbekämpning riktad mot civil infrastruktur, inklusive sjukhus och bostadshus. Avsiktliga attacker mot civila och civil infrastruktur utgör krigsförbrytelser. EU måste genom handling och genom ekonomiskt, politiskt, militärt och humanitärt stöd visa att vi orubbligt står vid Ukrainas sida.

Ukraina har under 2023 visat sig kapabelt att återta landområden och utmana Rysslands dominans i Svarta havet, där Ukraina öppnat en ny korridor som möjliggjort handel och humanitärt bistånd.

Det euroatlantiska militära, ekonomiska och politiska stödet är avgörande för att Ukraina ska kunna fortsätta att nå framgång. De ukrainska soldaterna kämpar inte bara för Ukrainas överlevnad utan även för vår säkerhet. Därför måste EU axla sitt ansvar och skyndsamt enas om långsiktigt militärt och ekonomiskt stöd.

Som den noggranne säkert upptäckte slirade jag in lite på föredragningslistan och glömde dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Jag har för avsikt att ta den efter dagordningspunkt 4, som vi nu behandlar. Den är alltså inte bortretuscherad; jag vill understryka det.

Anf. 6 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Vi socialdemokrater står bakom ståndpunkten som den uttrycks. Jag vill särskilt lyfta vikten av att vi också har med Belarus och betonar deras roll i Rysslands krig i Ukraina. Detta uppskattas alltså särskilt.

Vi är ju eniga i riksdagen om vikten av ett långsiktigt stöd till Ukraina så länge som det krävs. Vi delar också uppfattningen att det är väldigt oroande att man hittills inte har kunnat enas om ett nytt långsiktigt ekonomiskt stöd till Ukraina. Vi vet att det verkligen brådskar. Vi socialdemokrater har både här och tidigare gentemot finansministern lyft fram vikten av att nu vara snabbfotad för att få till en enighet och ett långsiktigt stöd. Detta kan inte nog betonas. Självklart kommer kriget att avgöras på marken, men det avgörs också av förmågan att bygga en resiliens i Ukraina.

Ansträngningarna för att bekämpa kringgående av sanktionerna måste också fortsätta för att de ska bita ännu hårdare mot den ryska ekonomin och minska Putins krigskassa. I det senaste sanktionspaketet var ett särskilt fokus också att stoppa kringgående av sanktionerna. Samtidigt vet vi att det är upp till varje medlemsland att göra jobbet på hemmaplan för att stoppa det kringgående vi ser.

Vi har den senaste tiden även här i Sverige kunnat se exempel på företag som har avslöjats med att kringgå de sanktioner som finns. Det finns också experter som pekar på att vi i Sverige har brister när det gäller våra myndigheter och deras förutsättningar och insatser för att samordna arbetet och säkerställa att vi gör jobbet här på hemmaplan. Detta är också viktigt för trovärdigheten när vi är på plats i Bryssel. Vi är förstås eniga och tycker att det är väldigt bra att Sverige har en hög svansföring och driver på för ytterligare sanktioner. Men jag vill ändå påpeka vikten av att vi gör jobbet även på hemmaplan.

Avslutningsvis har jag en fråga till utrikesministern. Det gäller de immobiliserade tillgångarna. Detta är trots allt ett resultat av ett arbete som Sverige har drivit på. Det är glädjande att kommissionen nu har lagt fram ett förslag som ett första steg för att komma vidare. Men mot bakgrund av att detta är något som Sverige så hårt har drivit på för – jag noterar att det också står i ståndpunkten att Sverige avser att driva på – undrar jag lite mer konkret vilken ytterligare roll Sverige skulle kunna spela för att säkerställa att denna fråga inte dras i långbänk.

Anf. 7 ANNA LASSES (C):

Tack, utrikesministern, för information! Vi står naturligtvis också bakom regeringens ståndpunkt. Jag kan inte annat än hålla med föregående talare när det gäller det som tagits upp. Vi hoppas verkligen att i synnerhet det fleråriga stödet nu kommer i land den 1 februari. Sedan är det klart att det fortfarande finns en oro för vad som händer i USA och med stödet

därifrån – det lär framtiden utvisa. Men det är framför allt bra att EU kan enas kring detta fleråriga stöd, som så väl behövs.

Jag tycker också att det, precis som har nämnts, är oerhört viktigt att vi fortsätter ligga på när det gäller avkastningen av de frysta tillgångarna och att detta kanske ses som ett första steg. Sedan får man naturligtvis se om det går att gå vidare och få loss ännu mer medel. Men det är framför allt viktigt att detta arbete inte stannar av utan påskyndas. Jag är också intresserad av att höra svaret på den fråga som ställdes.

Det måste naturligtvis också understrykas att det är oerhört positivt att Ukraina och även Moldavien så småningom förhoppningsvis skyndsamt kan bli medlemmar.

Som sagt var – vi vill uttrycka allt stöd för de diskussioner som nu kommer att hållas inför den 1 februari och för att det fleråriga stödet ska bli av.

Anf. 8 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, utrikesministern, för dragningen och för regeringens engagemang i denna otroligt viktiga fråga!

Jag har några frågor som rör importen av den ryska gas som anlänt till Nynäshamn. Jag har upplevt att det råder stor enighet om att vi från svenskt håll måste göra allt vi kan för att stoppa finansieringen av det fruktansvärda kriget. Hittills har argumentationen, när vi i Miljöpartiet har lyft upp denna fråga, handlat mycket om EU-regler. Men en reform är nu på gång på EU:s gasmarknad som gör det möjligt för medlemsländer att gå längre och helt enkelt förbjuda import av rysk gas. Finland har jobbat väldigt snabbt och effektivt för att kunna implementera detta så fort som möjligt. Min första fråga är: Hur tänker den svenska regeringen agera för att i solidaritet med Ukraina stoppa importen av rysk gas så snart och så fort som möjligt?

Under denna punkt pratar jag ofta om de fruktansvärda miljöbrott som Ryssland begår i Ukraina och vikten av att Ryssland ställs till svars för dem. I detta sammanhang har också en fråga om de frysta tillgångarna kommit upp. Det är viktigt att Ukraina får möjlighet att återuppbyggas så snabbt som möjligt. Hur ser regeringen och utrikesministern på frågan om att använda frysta ryska tillgångar för att finansiera en snabb och effektiv återuppbyggnad av Ukraina?

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag ska själv tillfoga två små saker. Den ena är att detta med Belarus, precis som Linnéa Wickman var inne på, är väldigt centralt och något som riksdagen har drivit. Det är bra att regeringen nu också har utsett en speciell ambassadör för arbetet när det gäller de fria belarusierna, som nu framför allt agerar från Litauen och Polen.

När det för det andra gäller de ryska tillgångarna och användning av eventuell avkastning ställde jag förra veckan en fråga till finansministern om huruvida det krävs enhällighet eller om ett sådant beslut går att fatta med majoritet. Alla EU-nämndsledamöter har fått ut svaret på den frågan, nämligen att det är en kombination av båda dessa som gäller. Det är bra att ha med sig som kunskap, för det gör kanske detta något mer ”tricky”.

Ordförande! Tack så mycket för frågorna, som jag ska försöka besvara. När det till att börja med gäller frågan om hur vi arbetar med att säkerställa den långsiktiga EU-finansieringen av Ukrainas löpande utgifter, som jag tror är på allas näthinna just nu, går Ukraina mot sin andra vinter av ryskt anfallskrig. Långsiktigt ekonomiskt stöd till Ukraina är fortfarande nödvändigt att få på plats så snabbt som möjligt.

Dessvärre gick, som alla vet, förhandlingarna vid Europeiska rådet gällande den EU-gemensamma Ukrainafaciliteten inte i mål. Vi hyser dock goda förhoppningar om att vi kommer att kunna hitta ett sätt att gemensamt hjälpa Ukraina med den finansiering som just nu akut behövs för att man ska kunna betala ut löner och pensioner. Därutöver undersöker EU, vilket jag kommer till alldeles strax, möjligheten att använda avkastningen från frysta och immobiliserade ryska tillgångar till förmån för Ukraina.

Det är en fråga där Sverige under ordförandeskapet drev på arbetet med att utforska hur frysta och immobiliserade ryska tillgångar skulle kunna användas. För att föra frågan vidare tog Sverige ett initiativ till att inrätta den arbetsgrupp i rådet som fortsatt är det huvudsakliga forum där frågan diskuteras. Frågan är dock juridiskt komplex och måste hanteras i enlighet med EU-rätten och också i enlighet med folkrätten.

Sverige verkade för att kommissionen skulle lägga fram ett konkret förslag om att använda avkastningen från den ryska centralbankens immobiliserade medel till stöd för Ukraina, vilket efter långa förhandlingar också skedde i december förra året. Förslaget, som innebär att man sätter undan avkastningen för framtida användning för Ukraina, diskuteras för närvarande på detaljnivå i arbetsgruppen, där Sverige driver på för ett antagande så snabbt som möjligt. Sverige verkar även för att nå en lösning för att föra över pengarna till EU-budgeten till förmån för Ukraina så snart som möjligt efter antagande av det framlagda förslaget. Här diskuteras ett utkast till rådsbeslut.

Jag fick också frågor om sanktionskringgående, och där arbetar Sverige på flera nivåer för att motverka kringgående av sanktionerna. Detta gäller såväl nationellt som i EU och också gentemot partner. Europeiska kommissionen har sedan en tid tillbaka ett särskilt sanktionssändebud som ägnar en stor del av sin tid och sitt arbete åt detta och för en aktiv dialog med länder som fortsätter att bedriva handel med Ryssland.

Nationellt har Tullverket i Sverige personal avsatt för att bevaka import och export som kan tänkas omfattas av sanktionerna, och spärrar läggs in i import- och exportsystem för att fånga upp sändningar som bedöms värda att kontrollera. Tullverket har även ökat kontrollerna rörande misstänkta kringgåenden vid både import och export. Man har både dokumentkontroller och varuundersökningar, och sedan tidigare finns personer avsatta för att hantera export av produkter med det som kallas dubbla användningsområden. I och med invasionen av Ukraina har man också anpassat sin organisation och verksamhet.

Sedan kom det frågor om EU:s gasmarknadsförordning. Där är läget sådant att i den politiska överenskommelsen om EU:s reviderade gasmarknadsförordning kan ett land tillfälligt begränsa importen av rysk gas om vissa kriterier är uppfyllda. Gasmarknadsförordningen är inte

formellt antagen ännu, men när den antas kommer ett genomförandearbete att ta vid hos Regeringskansliet och Energimarknadsinspektionen. De har redan fått i uppdrag att börja titta på genomförande- och följdlagstiftning.

Frågan om förbud mot import av rysk naturgas med hänsyn till gasmarknadsförordningen kommer att analyseras i Regeringskansliets genomförandearbete. Vi måste överväga hur vi kan agera enskilt.

Vidare nämndes Finland. För att klargöra läget kan jag säga att gasmarknadsförordningen inte är formellt antagen ännu, men som jag sa analyserar Regeringskansliet frågan. Inom ramen för analysen för vi också en dialog med de finländska motsvarigheterna på tjänstemannanivå.

Anf. 11 MARKUS SELIN (S):

Ordförande! Jag har bara en liten hälsning. Försvarsministern var här fredagen den 10 november, och precis som då vill jag påminna utrikesministern om att jag i sak håller med om att det kommer att avgöras på slagfältet. Men för att det ska kunna avgöras behövs ammunition. Vi vet att vi har ett gemensamt åtagande i form av till exempel ASAP, men det går sisådär.

När det gäller de tre spåren, som även försvarsministern redogjorde tydligt för här i EU-nämnden, vill jag påminna om att vi utöver att ha gemensam upphandling och donation och se till att produktionskapaciteten ökar också måste öka trycket. Vi kan inte vänta flera år på att produktionskapaciteten ska komma på fötter. Nordkorea kan skänka 1 miljon granater till Ryssland, men vi kan bara kläcka fram 300 000. Det är inte bra.

Anf. 12 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Jag vill kommentera helt kort. Vi är som sagt helt eniga om båda analysen och vad som krävs för att Ukraina ska kunna vinna och också om vägen framåt. Låt mig bara i tillägg säga att kapaciteten för försvarsindustrin i Europa håller på att förstärkas, och detta sker märkbart. Ett antal åtgärder har vidtagits för att accelerera produktionen av inte minst artilleriammunition. Detta inkluderar även den svenska försvarsindustrin.

För att i nuläget nå målet om 1 miljon artillerigranater till Ukraina behöver vi också göra en upphandling utanför EU och inte bara begränsa oss till europeiska varor, vilket har varit fallet hittills. Det är en viktig iakttagelse som jag gärna nämner här i nämnden.

Anf. 13 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då slirar vi tillbaka i dagordningen och går vidare till dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Det är en informationspunkt.

Anf. 14 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Under punkten Aktuella frågor väntas den höga representanten Josep Borrell som vanligt ta upp olika ämnen. Även om ståndpunkter om dessa frågor inte ska förankras i riksdagen vill jag säga några ord om vad vi tror kommer att komma upp.

Vi har fått information om att Borrell avser att lyfta upp Armenien och Azerbajdzjan. Efter Azerbajdzjans militära operation i Nagorno-Karabach i höstas togs före jul steg i positiv riktning när länderna kom överens om en fångutväxling och samordning av sina kandidaturer till COP 29. Förhoppningsvis kan framstegen i förlängningen bidra till att ett hållbart fredsavtal kan slutas mellan parterna.

Mot denna bakgrund bör EU fortsätta att stödja de medlingsansträngningar som görs under ledning av Europeiska rådets ordförande och USA för att få till stånd ett fredsavtal. EU bör vidare också fördjupa samarbetet med Armeniens demokratiskt valda ledning och regering i linje med Europeiska rådets uppdrag till institutionerna i oktober. EU bör även fortsätta att skicka tydliga budskap till Azerbajdzjan om att unionen är redo att vidta lämpliga åtgärder om situationen förvärras.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Situationen i Mellanöstern. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 16 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Dagordningens andra diskussionspunkt gäller alltså situationen i Mellanöstern. Det har gått mer än tre månader sedan Hamas fruktansvärda attack den 7 oktober 2023. Det mänskliga lidandet är enormt på båda sidor. Israel har drabbats av det värsta massmordet på judar sedan Förintelsen, och samtidigt har många tusen palestinier dött i kriget.

Regeringen står upp för Israels rätt att försvara sig. Israels mål att slå ut Hamas militära förmåga är därför förståeligt. Dessutom skulle det möjliggöra ett slut på Hamas auktoritära och islamistiska styre, och regeringen välkomnar därför antagandet av den nya sanktionsregimen mot Hamas.

Samtidigt måste Israels rätt att försvara sig utövas i enlighet med folkrätten och särskilt den internationella humanitära rätten. Civila måste alltid skyddas i enlighet med den humanitära rätten, och regeringen ser med stort allvar på situationen för civilbefolkningen i Gaza, inte minst barnen och krigföringens konsekvenser för dem. Varje oskyldigt liv som spills i kriget är en tragedi.

När stridigheterna nu flyttas söderut, dit många Gazabor har flytt, måste Israel göra sitt yttersta för att skydda civila. Särskilda hänsyn bör tas till den internationella humanitära rättens regler till skydd för sjukhus och särskild försiktighet iakttas när det gäller skolor. Samtidigt får Hamas inte använda civila som mänskliga sköldar.

I slutändan är detta en fråga för rättsliga instanser, inklusive Internationella brottmålsdomstolen, ICC, som har en pågående undersökning om situationen i Palestina för att bedöma om den internationella humanitära rätten respekteras eller inte.

Det humanitära läget i Gaza är utan överdrift katastrofalt. FN bedömer att 1,9 miljoner människor, alltså 85 procent av befolkningen, nu är internflyktingar och att det finns en utbredd risk för svält och spridning av infektionssjukdomar.

Regeringen välkomnar att Israel sedan den 15 december möjliggjort direkt införsel av humanitärt bistånd från Israel via Kerem Shalom-

övergången, i tillägg till den införsel som sedan tidigare sker via Rafahövergången vid gränsen till Egypten. Det är positivt att införseln den senaste tiden har ökat något samtidigt som det står klart att mycket mer stöd behöver komma in för att tillgodose de enorma behoven.

Även om Hamas bär ett stort ansvar för den humanitära situationen är regeringen djupt oroad över de humanitära konsekvenserna av den israeliska blockaden av Gaza. Parterna har en humanitärrättslig skyldighet att säkerställa fullt och obehindrat humanitärt tillträde och att skyndsamt och säkert släppa igenom vatten, mat, förnödenheter, bränsle, mediciner och elektricitet.

Mot bakgrund av den svåra humanitära situationen i Gaza anser regeringen att ett eldupphör av humanitära skäl är nödvändigt för att skydda civila och möjliggöra att humanitär hjälp når civilbefolkningen. Regeringen röstade därför den 12 december 2023, tillsammans med övriga nordiska länder och en majoritet av EU:s medlemsstater, i FN:s generalförsamling för resolutionen om en omedelbar vapenvila. En förutsättning för Sveriges ja-röst var resolutionens krav på omedelbar och villkorslös frigivning av samtliga i gisslan som hålls i Gaza. Sverige och EU fortsätter att kräva att samtliga i gisslan frisläpps omedelbart och villkorslöst.

Risken för regional eskalering till följd av det fortsatta kriget i Gaza förblir betydande. De senaste veckorna har spänningarna vid Israels norra gräns ökat, med återkommande slagväxlingar mellan Israel och Hizbollah och drönarattacken mot en Hamasledare i Beirut.

På Västbanken sker allt oftare våldsamma sammandrabbningar. Israels expansion av bosättningar och bosättningsvåldet måste upphöra. Det försvårar för att en tvåstatslösning ska komma till stånd, och ett arbete har initierats inom EU för att enas om ett förslag till konkreta åtgärder mot extremistiska bosättare. Detta är viktigt. Vi stöder principen om att fatta beslut om sanktioner.

Situationen i Röda havet, där huthierna angripit civil fartygstrafik, är oroande, och USA och Storbritannien har attackerat huthiska mål i Jemen. Regeringen stöder ansträngningarna för att upprätthålla säkerhet, handel och fri sjöfart i regionen. Ökat regionalt och internationellt samarbete är viktigare än någonsin i en tid när säkerhet, stabilitet och fred hotas. Den rådande situationen inverkar även negativt på EU-ländernas ekonomier och företag.

Sedan den kommenterade dagordningen skickades ut har arbetet i Bryssel gått väldigt fort. Veckans EU-diskussioner på tjänstemannanivå om en möjlig EU-insats i Röda havet har indikerat en snabb process, och det är nu tydligt att det finns ett brett och starkt politiskt stöd inom EU för en insats utifrån det allvarliga säkerhetsläge som råder och den inverkan som huthierna har på handelstrafiken.

Regeringen ser i grunden positivt på inrättandet av en EU-insats med uppdrag att eskortera civil sjöfart och avser att uttrycka principiellt stöd för en sådan insats vid FAC på måndag. Frågan finns inte formellt på FAC:s dagordning, men den höga representanten har signalerat att han eftersträvar en politisk principöverenskommelse om en insats.

Många detaljer återstår innan ett formellt beslut kan fattas om insatsens utformning och mandat. Detta arbete pågår och kommer att fortsätta de närmaste veckorna. Mycket tyder på ett brett stöd bland de andra

medlemsstaterna för insatsen, och genom svenskt stöd bidrar Sverige till EU-enighet i frågan.

Jag vill betona inför nämnden att ett formellt rådsbeslut om en EU-insats inte kommer att fattas på FAC på måndag utan senare, och förankring i riksdagen kommer att ske enligt ordinarie rutiner. Ett sådant beslut förutsätter att vi anser att insatsens mandat och uppdrag har utformats folkrättsenligt och ändamålsenligt och på ett genomförbart sätt. Ett eventuellt svenskt bidrag till en EU-insats är en senare fråga som inte kommer att beröras vid diskussionen i FAC på måndag.

Det är centralt med fortsatta gemensamma diplomatiska ansträngningar för att motverka ytterligare eskalering och spridningseffekter i regionen som annars skulle kunna orsaka en större konflikt. De regionala aktörerna samt USA och FN behöver ta sitt ansvar, men även EU har en viktig roll att spela genom att betona återhållsamhet, respekt för folkrätten, inklusive skydd av civila, och vikten av politiska snarare än militära lösningar.

För att kunna vända den negativa utvecklingen är det angeläget att det pågående kriget i Gaza kommer till ett slut och att det internationella samfundet med förnyad kraft driver på för att åstadkomma trovärdiga steg mot en framförhandlad tvästatslösning mellan Israel och Palestina, vilket är en förutsättning för en hållbar fred i hela regionen.

Regeringen stöder de centrala utgångspunkter som inte minst EU:s höga representant har pekat på, däribland att Gazas territoriella integritet måste bevaras, att dess befolkning inte får fördrivas, att Gaza inte kan styras av Hamas i framtiden utan att Gaza och Västbanken behöver förenas under ett gemensamt styre av den palestinska myndigheten, att palestinska val behöver äga rum och att en tydlig process som kan leda till ett fredsavtal mellan Palestina och Israel påbörjas.

I övrigt vill jag, så att vi har detta gjort, anmäla att det i anslutning till FAC anordnas en frukost med Egyptens utrikesminister, en lunch med utrikesministrarna från Egypten, Jordanien och Saudiarabien, ett möte med Israels utrikesminister samt ett möte med Palestinas utrikesminister.

Anf. 17 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Man kan ju konstatera att detta är en diger diskussionspunkt. Till att börja med har vi från Socialdemokraternas sida en allmän kommentar. Vi uppfattar att den svenska ståndpunkten är ganska tunn i förhållande till allt det som sker i Mellanöstern just nu och i förhållande till konflikternas komplexitet. Precis som utrikesministern nämnde kan man utöver den otroligt allvarliga situationen i Gaza och kriget mellan Israel och Hamas även se hur Iran flyttar fram positionerna. Inte minst har IRGC bidragit till att genomföra bombningar. Man kan också se spänningar på gränsen mellan Iran och Pakistan. Detta är bara en liten del av den upptrappning som sker just nu.

Jag noterar att IRGC inte nämns över huvud taget i den svenska ståndpunkten, vare sig skriftligen eller muntligen. Jag kan tycka att det hade varit på sin plats, för vi vet ju att Iran har en destabiliserande roll i regionen.

Jag går vidare till det som den svenska ståndpunkten huvudsakligen berör, nämligen kriget mellan Israel och Hamas. Från vår sida välkomnar vi de nya EU-sanktionerna mot Hamas. Vi delar förstås också uppfattningen att gisslan måste släppas omedelbart och villkorslöst.

2023/24:22
19 januari

Israels försvarsminister uttalade sig bara för några dagar sedan om att man bedömer att Hamas inte längre kontrollerar Gaza efter dessa månader av krig. Jag vill fråga om detta är en uppfattning eller en bedömning som den svenska regeringen håller med om.

Detta leder mig vidare till nästa fråga. Som utrikesministern var inne på är antalet döda stort. Det är också en stor andel som är kvinnor och barn, som nämndes, och 85 procent av befolkningen har tvingats fly från sina hem. Situationen är närmast apokalyptisk. Många experter beskriver situation som att Gaza är närmast obeboeligt. Vi vet att tillräcklig nödhjälp inte når fram. Människor svälter, och sjukdomar sprids. Det finns ingen säker plats för civilbefolkningen i Gaza, som ju faktiskt får betala priset för Hamas oförsvarliga attack. Vi ser också en väldigt aggressiv krigsföring som drabbar civilbefolkningen i Gaza.

Vi noterar att regeringen valt en svagare skrivning i den skriftliga ståndpunkten. Man pratar om ett tillfälligt eldupphör eller en tillfällig vapenvila. Vår uppfattning är det som Sverige röstade för i FN-resolutionen, alltså att det behövs en omedelbar vapenvila. Detta är det enda sättet att nå en varaktig fred och kunna ta steg i någon form av fredsprocess. Det skulle också vara en viktig lugnande faktor i regionen. Vi ser att det finns stora risker för ytterligare regional upptrappning.

Det är också avgörande att Sverige håller sig till det språk som används i FN-resolutionen om en omedelbar vapenvila. Det ska inte finnas någon tvekan; man ska inte uttrycka att man vill ha en tillfällig vapenvila. Jag tolkade det som att det som sägs i FN-resolutionen var det som utrikesministern sa muntligen. Jag vill bara få ett klargörande kring vad som är den svenska linjen. Är det en tillfällig omedelbar vapenvila, eller är det en omedelbar vapenvila? För oss är detta ganska avgörande för om vi ska anmäla en avvikande ståndpunkt.

Det är positivt att våldet på Västbanken nämns. Det hamnar ju verkligen i skymundan av allt det som sker just nu i Mellanöstern, särskilt i Gaza. Vi är positiva till att regeringen i princip är för olika former av sanktioner mot militanta och våldsamma bosättare, men jag vill ändå fråga om regeringen avser att driva på inom EU och gentemot andra EU-länder för att få detta på plats.

Avslutningsvis vill jag säga några ord om situationen när det gäller Röda havet, huthirebellernas attacker mot fartyg och diskussionerna om en eventuell EU-insats. Det verkar minst sagt ha gått snabbt på det här området. På utrikesutskottets sammanträde i går var informationen om denna fråga väldigt knapphändig. Den enda information vi fick om den svenska linjen var att man är positivt inställd till att det kunde ske en sådan diskussion. Vi fick dock inget klargörande om vad Sverige tycker om detta.

Vår inställning är att informationen generellt är väldigt bristfällig vad gäller regeringens bedömning, om man nu vet att detta är en diskussion som kommer att komma upp på kommande FAC. Enligt nyhetsrapporteringen finns det länder som driver på för ett snabbt beslut i frågan. Redan i det första skedet finns det ju en lång rad utestående frågor när det gäller en sådan EU-insats och om Sverige skulle engageras, även om jag förstår att detta inte är en fråga för FAC.

För oss är det viktigt att man har ett FN-mandat för någon form av insats. Är detta någonting som utrikesministern ser som viktigt i sammanhanget?

2023/24:22
19 januari

Anf. 18 DANIEL RIAZAT (V):

Jag vill börja med att säga att jag håller med om det mesta av det som Linnéa Wickman från Socialdemokraterna sa.

I regeringens skrivning finns det såklart delar som vi ställer oss bakom, men någonstans känns det nästan som att den inte har skrivits efter ett antal månader och 25 000 döda i Gaza. Det är inte tydligt vad regeringen menar när det gäller eldupphör. Pratar man om ett tillfälligt, permanent eller omedelbart eldupphör? Det är väldigt viktigt med förtydligande av denna typ av begrepp.

Skrivningen är inte tillräckligt tydlig när det gäller Israels våld mot civila, journalister, barn och spädbarn i Gaza. Vi pratar om 90 journalister som har blivit mördade, varav ett antal fick varningar av den israeliska staten innan de dödades under sitt uppdrag som journalist. Vi pratar om barn på sjukhus som får ben amputerade utan bedövning. Det spelar ingen roll om det handlar om palestinska eller andra barn, utan det handlar om att detta händer barn. Då vill man ju att även människor på högerkanten ska börja inse att detta är fruktansvärt och att det inte räcker med vaga formuleringar gällande det krig som pågår just nu.

Vi vill också att regeringen ska förtydliga hur man ställer sig när det gäller frågan om Sydafrikas stämning av Israel angående folkmord i Gaza i Internationella brottmålsdomstolen. Även där tycker vi att det inte är tillräckligt tydligt. Om regeringen inte ändrar sig i dessa delar kommer vi att vilja anmäla en avvikande ståndpunkt i de delarna.

När det gäller Röda havet är frågan ganska delikat. Som nämndes tidigare pågår det en upptrappning i området, och Iranfrågan är en stor del av detta. Det har skett olika typer av attacker mot bland annat den irakiska och den syriska delen av Kurdistan de senaste dagarna. Det handlar också om Huthirebellerna i Jemen.

Fokus måste självklart vara fred. Det är inte säkert att ett militärt agerande leder till en långsiktigt säker sjöfart om det beslutas för snabbt och utan tanke på konsekvenserna. Huthirebellerna måste sluta attackera fartyg, och vi vet att detta är en typ av proxykrigföring från Irans sida. Men om vi så här snabbt ställer oss bakom ett militärt agerande utan att riktigt veta vad det ska leda till riskerar det att leda till en eskalering.

Folket i Jemen behöver fred. Besättning och passagerare på fartyg ska heller aldrig behöva vara med om att bli attackerade på det sätt som de blir. Vänsterpartiet har tidigare stöttat insatser mot pirater i detta område, men frågan är just nu väldigt komplex på grund av en kedja av olika attacker och kriser i området. Regeringen kanske har gått lite för snabbt fram i den här frågan med tanke på att frågan egentligen inte finns med på dagordningen, som statsrådet själv nämnde. Vi menar att man bör fokusera mer på att försöka minska eskaleringen än på att direkt gå in i ett militärt svar. Som Socialdemokraterna nämnde behöver det finnas ett FN-mandat. Det behövs ett mycket mer långsiktigt tänkande i denna fråga än det som har presenterats här nu.

Till sist vill jag gå in på frågan om Iran, som inte nämns så mycket. Jag nämnde attackerna mot Kurdistan, där barn har blivit mördade, och mot

Pakistan. Även detta är en väldigt stor fråga. Frågan om Iran och IRGC har någonstans fallit bort från EU-dagordningen den senaste tiden, verkar det som. Sverige har en viktig roll bland annat när det gäller terrorstämplingen av IRGC men också generellt när det gäller pressen mot den iranska regimen – och mot den turkiska regimen – avseende att respektera mänskliga rättigheter och att sluta attackera civila i bland annat Kurdistan.

Anf. 19 ANNA LASSES (C):

Vad ska man säga? Oavsett orsak till den situation som råder nu är det, precis som någon sa, en apokalyps som pågår där nere. Den måste ta slut, och därför är det så oerhört viktigt att den resolution som vi har röstat igenom inte bara blir ord utan också blir till handling.

Vi från Centerpartiet anser att ordet tillfälligt måste bort. Det måste vara fullständigt glasklart att det av humanitära skäl måste bli eldupphör på en gång; det är liksom inget snack om saken.

Vi håller med om mycket av det som står och mycket av det som har sagts när det gäller bosättare och annat. Men jag vill också göra ett medskick om vad som händer sedan, när man har fått till det eldupphör som bara måste komma och sedan ska komma tillbaka till förhandlingsbordet, och när 85 procent av befolkningen är flyktingar i det här området. Hur tänker omvärlden när det gäller någon form av återuppbyggnad, eller vad det nu ska kallas? Vad händer sedan? Jag tycker att det skulle vara bra om Sverige kunde vara med och driva den frågan vidare, för både Palestinas och Israels skull, så att det inte blir ytterligare 40 år av hat mellan dessa två parter.

Ordet tillfälligt måste som sagt strykas – så är det bara.

När det gäller Röda havet kan jag bara hålla med om att informationen var otroligt bristfällig, och det är extremt svårt att över huvud taget ha någon som helst åsikt om någonting där, egentligen. Jag håller med om vikten av ett FN-mandat, men jag vill gärna höra vidare vad utrikesministern svarar.

Anf. 20 SERKAN KÖSE (S):

Ordförande! Mycket klokt har redan sagts, och det finns risk för att jag upprepar vissa punkter.

Situationen i regionen är som sagt väldigt komplex och flerdimensionell. I regionen finns ett antal viktiga aktörer som spelar en väldigt viktig roll för om kriget ska fortsätta i de olika delarna i regionen eller om vi ska försöka att hitta någon typ av fredlig lösning.

Det finns två aktörer som är väldigt viktiga men som kanske inte lyfts fram så mycket i underlaget. Den ena är Iran, som väldigt tydligt har nämnts här, med Revolutionsgardet och dess roll. Attackerna mot Pakistan har nämnts, men vi har också attackerna mot kurdiska mål i Erbil som IRGC har tagit på sig, vilket försvårar situationen ännu mer för väldigt många människor i den regionen.

Samtidigt kan man också konstatera att Turkiet har tagit en ganska tydlig roll när det gäller Israel–Palestina-konflikten och står väldigt tydligt bakom Hamas. Detta försvårar situationen väldigt mycket. Samtidigt bombar man mål i kurdiska områden i norra Irak och i norra Syrien, vilket även det leder till väldigt mycket instabilitet och en utvecklad konfliktnivå.

Jag undrar därför om utrikesministern kan säga någonting dels om Irans attacker mot Pakistan och mot kurdiska mål i Erbil, dels om Turkiets agerande mot den kurdiska milisen YPG, där man har åstadkommit väldigt många civila förluster och skador på infrastrukturen. Det kommer inte att underlätta någon typ av fredlig lösning i Mellanöstern när två viktiga aktörer som Turkiet och Iran snarare bidrar till att konfliktnivån ökar.

Om utrikesministern kan säga någonting om detta vore jag tacksam.

Anf. 21 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag vill tacka alla föregående talare. Jag instämmer i väldigt mycket, så jag ska inte upprepa det utan försöka att fatta mig kort.

Vi i Miljöpartiet tycker att det är mycket anmärkningsvärt att inga tydliga krav på permanent vapenvila finns med. Det måste till utan tvekan, och jag hoppas att regeringen hör oppositionens krav.

Vi tycker också att det är väldigt anmärkningsvärt med den vaga och knapphändiga information som nådde utrikesutskottet gällande situationen i Röda havet. Vi i Miljöpartiet är väldigt tveksamma till att ta ställning till en svensk insats. Även om det, som det hintas om, kanske inte är rätt tillfälle på detta möte att fatta beslut eller landa i någonting menar vi att det måste finnas en tydlig konfliktanalys. Eventuella konsekvenser måste ha utretts, och det måste vara tydligt redogjort innan man tar ställning.

Jag vill också gärna invänta svar innan vi återkommer om en avvikande ståndpunkt.

Anf. 22 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Jag tackar för frågorna, som jag ska försöka att besvara i tur och ordning.

Jag vill börja med en väldigt viktig iakttagelse, och det handlar om den konflikt som har hamnat lite i skymundan av den stora frågan om Gaza, nämligen bosättarvåldet på Västbanken. Jag tycker att det är viktigt att ta upp det här, och det ställdes ju också en fråga om det.

Diskussionen om möjligheter att vidta åtgärder på EU-nivå mot extremistiska bosättare inleddes i slutet av förra året. USA och Storbritannien har infört viseringsrestriktioner för extremistiska bosättare, vilket skedde i december förra året. Eftersom EU:s viseringssystem ser annorlunda ut än USA:s och Storbritanniens har det visat sig svårt för EU att införa just den typen av åtgärder för den här gruppen.

En möjlig väg, däremot, är åtgärder inom ramen för EU:s globala MR-sanktionsregim. Den inrättades 2020 och ger möjlighet att lista fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ som ansvarar för, stöder eller medverkar till allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter. De här åtgärderna består bland annat av restriktioner mot inresa i EU och frysning av penningmedel och ekonomiska resurser.

Frankrike, Nederländerna, Belgien och EU:s External Action Service, alltså utrikestjänsten, har lagt fram konkreta listningsförslag vad gäller extremistiska bosättare på Västbanken, som kommer att behandlas i behöriga rådsarbetsgrupper inför ett eventuellt senare rådsbeslut.

Den svenska regeringen betraktar olika former av våldshandlingar av extremistiska bosättare på palestinska områden som ett stort och växande problem. Det är vi inte ensamma om, snarare tvärtom, precis i enlighet med vad jag nyss sa. Detta är något som EU länge har påtalat för Israel.

Israels regering har visserligen tagit avstånd från bosättnarvåldet och sagt att de kommer att agera, men effektiva åtgärder mot det här våldet har inte vidtagits. Sverige anser därför att det är angeläget att inom EU titta på vad EU kan göra ytterligare i den här frågan.

Jag vill också slå ett slag för framtiden. Anna Lasses frågade efter detta – vad händer the day after tomorrow? Vad händer i framtiden? Sverige anser att det bästa vore om Gaza och Västbanken kunde återförenas under ett gemensamt styre av den palestinska myndigheten, som var fallet före Hamas maktövertagande i Gaza 2007.

Detta förutsätter sannolikt att Israels pågående militära operation lyckas uppnå det deklarerade målet om att slå ut Hamas militära kapacitet i Gaza, men det förutsätter också att den palestinska myndigheten är beredd och har förmåga att ta på sig ansvaret att styra Gaza. Företrädare för den palestinska myndigheten har dock uttalat att man inte är beredd att göra så utan en trovärdig process mot en politisk överenskommelse om en tvåstatslösning som innefattar både Gaza och Västbanken.

Även här är vi väldigt tydliga med att den svenska regeringen inte ser något alternativ till en tvåstatslösning. Den enda långsiktigt hållbara lösningen är en tvåstatslösning där Israel och Palestina lever sida vid sida med varandra i fred och säkerhet. Hur avlägsen och svår en sådan lösning än kan te sig i dag efter den höst som ligger bakom oss förblir det den enda realistiska lösningen. Därför behöver det internationella samfundet göra förnyade ansträngningar för att få till stånd en politisk process mot en tvåstatslösning.

Positivt kan man säga är att varje eruption under de senaste 50 åren, oavsett om vi talar om jom kippur 1973 eller den första och den andra intifadan, har gett oss en ny kraft i fredsprocessen. Den första intifadan gav oss Osloprocessen, och den andra intifadan gav oss Israels tillbakadragande från Gaza. Det visade för övrigt också att man kunde avveckla bosättningar, vilket skedde.

På nytt: Jag vill gärna ge lite hoppfullhet i det här sammanhanget. Jag tror att det kan vara nödvändigt att se frågorna ur det perspektivet.

Till dess måste vi dock lösa de mest akuta frågorna som ligger framför oss. Det har ställts frågor om Iran. Iran har upprepade gånger uttalat sitt stöd för Hamas och hyllat det brutala våldet under terrorattackerna den 7 oktober. Samtidigt noterar vi, liksom USA har gjort, att det inte finns några bevis för en direkt iransk inblandning i attackerna.

Oavsett detta hyser Sverige inga illusioner om Irans roll i det här sammanhanget. Iran har ett stort inflytande i regionen tack vare sina långvariga relationer till Hamas, till Hizbollah och andra aktörer, och Iran har därmed ett stort ansvar för den negativa utvecklingen och också en skyldighet att bidra till att förhindra en upptrappning som skulle kunna leda till en storskalig konflikt.

Det har också ställts frågor om formuleringarna. Med anledning av den allvarliga humanitära situationen i Gaza stöder Sverige ett eldupphör av humanitära skäl för att skydda civila och möjliggöra att humanitär hjälp i ökad utsträckning når civilbefolkningen. Vi röstade därför för resolutionen om eldupphör av humanitära skäl – humanitarian cease-fire – som antogs av FN:s generalförsamling den 12 december. Den tidigare resolutionen den 26 oktober som Sverige inte stödde krävde en vapenvila och permanent eldupphör, vilket skulle försvåra för Israel att bekämpa Hamas,

därav formuleringen om tillfällig vapenvila. Eldupphör av humanitära skäl är per definition inte ett permanent tillstånd.

Det var också en fråga från Linnéa Wickman om Hamas kontroll över Gaza i relation till ett uttalande från Israels försvarsminister. Hamas är synbart kraftigt försvagade militärt, men de verkar ändå behålla en operativ kapacitet i hela området. Raketbeskjutningen från Gaza mot Israel pågår fortfarande. Intensiteten är betydligt lägre än tidigare, men den pågår fortfarande.

Det har även ställts frågor om insatsen i Röda havet, och jag vill ta tillfället i akt att utveckla regeringens syn på den frågan.

Först och främst är det så att EU-ländernas diskussioner än så länge befinner sig i ett tidigt skede. En av anledningarna till att utrikesutskottet möjligen upplevde att informationen i går var knapphändig var att den vid det tillfället var just knapphändig även på regeringssidan. Under eftermiddagen inkom mer information, och då ringde jag runt till samtliga förstnamn i utrikesutskottet och samtalade med dem om den här informationen och om hur läget är. En uppdatering har alltså skett löpande från regeringens sida, därför att vi själva också har fått informationen löpande.

Som jag sa finns det ännu inget skarpt förslag om en EU-insats att ta ställning till. Vi bedömer att det går att förena insatsens operativa syfte, det vill säga att skydda civil sjöfart, med folkrätten.

Avslutningsvis, eftersom Daniel Riazat frågade om Sydafrika och det här förfarandet. Det har Sydafrika gjort. Man har inlett ett förfarande mot Israel vid Internationella domstolen om påstådda överträdelser av folkmordskonventionen. Internationella domstolen är FN:s främsta rättsliga organ, en oberoende domstol som FN:s medlemsstater förstås har att respektera. Men den arbetar oberoende av oss.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Då öppnar jag för en andra omgång. Jag kan också uppmana partiföreträdare att ni om ni har en avvikande ståndpunkt kan vara lite mer preciserade i vad som gäller både i sak och i form.

Anf. 24 LINNÉA WICKMAN (S):

Tack för svar och klargöranden!

När det gäller frågan om eldupphör och vapenvila tycker jag inte att de svar som har getts här ger mig och oss tillräcklig trygghet i den svenska linjen. Vår bild är att det krävs en omedelbar och permanent vapenvila för att få slut på våldsamheterna och ändå ta några steg mot fred, också utifrån den otroligt allvarliga humanitära situationen. Med anledning av det är vi beredda att lämna en avvikande ståndpunkt i den delen.

När det gäller frågan om Röda havet och en eventuell EU-insats där är jag medveten om att det har förts kommunikation med partierna, men jag kan ändå inte säga att jag tycker att det är särskilt tillfredsställande. Det finns en lång rad utestående frågor som gör att vi i det här skedet, och det vill jag ändå signalera, är tveksamma till en insats. Sverige skulle kunna dras in på något sätt i den regionala konflikt som vi ändå trots allt ser, och man ska också vara medveten om att Sverige historiskt har haft en medlande eller förmedlande roll i konflikten i Jemen, vilken sannolikt skulle påverkas. För oss är som sagt också frågan om FN-mandat viktig.

2023/24:22
19 januari

Vi kommer inte att anmäla en avvikande ståndpunkt i detta, men jag vill påpeka det. Vi vill verkligen också påpeka vikten av att det nu måste ske en förankring kring den här frågan i den ordning som riksdagen har. Det här är ju en fråga som kommer att återkomma, och vi tycker väl kanske inte att hanteringen har varit tillfredsställande i den delen.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Då uppfattar jag att det om Röda havet var ett medskick och inte en avvikande ståndpunkt.

Anf. 26 DANIEL RIAZAT (V):

Inte heller från Vänsterpartiets sida tycker vi att svaren var tillräckligt tillfredsställande.

När det gäller frågan om permanent eldupphör menar vi helt enkelt att det ska vara permanent. Det råder ingen tvekan om det, så i det avseendet vill vi anmäla en avvikande ståndpunkt.

Vi vill också lämna en avvikande ståndpunkt kring frågan om en eventuell Röda havet-insats. I dagsläget kan vi inte ställa oss bakom detta. Det är inget medskick, utan det är helt enkelt ett ställningstagande. Vi menar såklart att den fria navigationsrätten måste värnas, men det behövs betydligt mer konsekvenstänk och mer svar innan vi kan ta ställning till en sådan fråga.

Vänsterpartiet har tidigare anmält en del avvikande ståndpunkter gällande Iran och Turkiet samt andra typer av frågor som berör bland annat attacker mot minoriteter. Jag behöver inte anmäla en avvikande ståndpunkt kring det eftersom det inte finns med i själva ställningstagandet – eller ärendet, eller vad man ska säga – men jag vill ändå nämna igen att jag tycker att det är bekymmersamt att varken Iranfrågan eller Turkietfrågan tas upp i någon utsträckning alls.

Iranfrågan handlar alltså inte bara om landets koppling till huthirebeller eller Hamas utan även om det faktum att man förtrycker befolkningen i Iran och också attackerar ett antal länder och befolkningar i närområdet.

När det gäller Turkiet fortsätter landet att med grov brist på mänskliga rättigheter fängsla oppositionspolitiker, främst inom kurdiska organisationer och partier. Detta är också väldigt oroväckande och något vi vill markera.

Ett permanent eldupphör och Röda havet-insatsen är dock det som den avvikande ståndpunkten handlar om.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Då noterar vi i protokollet att du hänvisar tillbaka till Vänsterpartiets tidigare ståndpunkter vad gäller Turkiet och Iran.

Jag vill bara ställa en fråga: Du säger permanent eldupphör, och Linnéa Wickman pratar om en omedelbar och permanent vapenvila. Har ni likalydande ståndpunkter, eller har ni olika uppfattningar här?

Anf. 28 LINNÉA WICKMAN (S):

Jag kan förtydliga lite: För vår del handlar det om att vi vill se ett *omedelbart* eldupphör – en omedelbar vapenvila.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:
Känner ni er likalydande eller olikalydande?

2023/24:22
19 januari

Anf. 30 DANIEL RIAZAT (V):

Vi anser absolut att det ska vara omedelbart, men det ska också vara permanent. Jag vet inte om S ställer sig bakom även ordet ”permanent”.

Anf. 31 LINNÉA WICKMAN (S):

Vi sätter punkt efter ”omedelbar vapenvila”.

Anf. 32 DANIEL RIAZAT (V):

Då är det två olika.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Ja, då är det varsin ståndpunkt. Bra att vi får klarhet i det.

Anf. 34 ANNA LASSES (C):

Vi får se om jag lyckas få till en tredje variant, för jag vill helt enkelt stryka ordet ”tillfälligt”. Jag vill att det ska stå ”omedelbart påkallar ett eldupphör av humanitära skäl” – punkt. Svårare än så är det inte. Sedan får sekretariatet avgöra om det är likalydande med någon annans ståndpunkt eller inte.

När det gäller Röda havet står jag fast vid att jag tycker att det var bristfällig information. Jag är också medveten om den rundringning som har gjorts, och det väcker nästan mer frågor än det ger svar. Däremot vill jag inte anmäla avvikande ståndpunkt utan snarare göra ett slags icke-ställningstagande som medskick eller vad det nu kan bli.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Det vi säger noteras ju i protokollet, så därmed noteras att du inte tar ställning.

Anf. 36 ANNA LASSES (C):

Jag vill inte ta ställning i frågan, för det går helt enkelt inte utifrån den information som har getts.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Det noteras.

Anf. 38 REBECKA LE MOINE (MP):

Vi vill anmäla avvikande ståndpunkt. Vi i Miljöpartiet vill att den svenska regeringen agerar i alla tillgängliga diplomatiska och inofficiella kanaler för permanent vapenvila. Som jag tolkar det är vår avvikande ståndpunkt likalydande med Vänsterpartiets.

Dessutom skulle jag vilja tillägga Miljöpartiets krav att gisslan och andra illegalt frihetsberövade personer som hålls av Hamas och Israel ska återförenas med sina familjer och att EU bör pausa associeringsavtalet med Israel. Vi tycker även att Sverige bör ansluta sig till Sydafrikas anmälan till Internationella domstolen i Haag.

Vad gäller punkten om Röda havet menar Miljöpartiet att Försvarsmakten innan vi tar ställning måste redovisa på ett tydligt sätt hur ett sådant stöd skulle kunna se ut. Vi menar att Försvarsmakten och regeringen behöver redogöra för syftet med en svensk insats och kunna visa på en tydlig konfliktanalys kring vilka konsekvenser som en svensk insats skulle kunna få i en region där det nu finns en stor risk för eskalering av våld.

Anf. 39 DANIEL RIAZAT (V):

Jag glömde delen med Sydafrikas stämning av Israel gällande frågan om folkmord i Gaza. Även i det avseendet måste jag säga att regeringens uttalande någonstans blir att inte säga någonting i frågan. Jag förstår att det är medvetet, men det räcker inte för oss. När vi ser att det pågår massmord på civila människor i Gaza måste den svenska regeringen vara tydligare och ställa sig bakom Sydafrikas process i Internationella domstolen. Det gör man inte, och därför vill vi anmäla avvikande ståndpunkt även i det avseendet.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Och den uppfattningen var likalydande med Miljöpartiets?

Anf. 41 DANIEL RIAZAT (V):

Ja, absolut.

Jag har också en fråga då jag inte riktigt förstod varför Socialdemokraterna och Centerpartiet inte ville anmäla avvikande ståndpunkt kring Röda havet-insatsen. Min fråga till ministern, bara för att förtydliga, blir: Förstod jag det rätt att ministern menar att den svenska regeringen kommer att ställa sig positiv till en insats om frågan dyker upp och det ska fattas ett beslut om en insats i Röda havet?

Anf. 42 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Bara för att tydliggöra var vi står, apropå Daniel Riazats fråga: Vad vi pratar om är alltså en EU-insats, och nu pågår det initiala diskussioner i EU-kretsen. Det är för tidigt att prata om vilken typ av insatser det kan handla om utöver att det skulle röra sig om en militär maritim insats. Den kommer att diskuteras i den initiala diskussionen på FAC.

Efter FAC på måndag kommer diskussionerna i Bryssel att fortsätta, och då kan man fortsätta med en fördjupad planering. Beslutet att etablera och lansera insatsen förutsätts tas senast vid FAC den 19 februari. Därför behöver vi återkomma inför detta, och det kommer vi att göra enligt ordinarie rutiner om det blir aktuellt med ett svenskt deltagande. Det gäller naturligtvis även kring insatsen i sig. Jag säger det så att det står helt klart för nämnden var någonstans i processerna vi är.

Jag vill också säga något till Linnéa Wickman som jag tror är viktig information. I samband med mötet i Davos, som jag besökte, hade jag tillfälle att samtala med Hans Grundberg som är FN-sändebud för Jemenfrågor. Jag kunde då ställa frågor till honom om läget och även efterhöra hans synpunkter.

Han välkomnade uttryckligen en EU-insats i detta sammanhang. Han ansåg att EU har kompetensen, kunnandet och erfarenheten att göra denna typ av insatser för att trygga den civila sjöfarten, och han såg inte heller ett problem med detta i relation till fredsanskrängningarna i Jemen. Det gjorde han däremot gällande andra insatser som har gjorts under den senaste tiden. Men eftersom det är två helt separata frågor ville jag tala om att det från hans sida var väldigt tydligt att han välkomnade detta – så att det står helt klart.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Jag ska försöka sammanfatta detta som jag uppfattar det.

Socialdemokraterna vill anmäla avvikande ståndpunkt vad gäller en omedelbar vapenvila.

Centerpartiet vill att man ska stryka ordet ”tillfällig” när det gäller vapenvila.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet önskar ett omedelbart och permanent eldupphör.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet har dessutom en avvikande ståndpunkt i fråga om Sydafrika och processen i Internationella domstolen.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet har som jag uppfattar det även en gemensam uppfattning gällande att på nuvarande basis ställa sig bakom någon form av EU-insats i Röda havet.

Till detta kommer att Miljöpartiet vill att Israels associeringsavtal ska pausas samt att alla som har tillfångatagits, på samtliga sidor, ska frigges. Den är Vänsterpartiet också med på, säger Daniel Riazat nu, så i princip har Vänsterpartiet och Miljöpartiet helt likalydande ståndpunkter. Ställer ni er även bakom detta med Israels associeringsavtal, Daniel Riazat? Svaret är ja.

Så uppfattar jag alltså detta, och det nickas här. Det innebär att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning men att det också finns ...

Anf. 44 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag vill bara ställa en fråga. Visst sa utrikesministern att regeringen kommer att komma tillbaka gällande EU-insatsen, för beredning och förankring enligt gängse ordning?

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Om det tas upp som en fråga, ja.

Anf. 46 MATILDA ERNKRANS (S):

Om det tas upp som en beslutspunkt, ja – bra, tack!

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Då fortsätter jag! Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning men att fyra partier har anmält de av mig upplästa avvikande ståndpunkterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Finns det några sådana?

2023/24:22
19 januari

Anf. 48 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Nej, ordföranden, det finns inga övriga frågor att anmäla till EU-nämnden.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Så enkelt behöver det inte vara – finns det någon övrig fråga från EU-nämndens ledamöter? Nej, det gör det inte.

Därmed tackar jag utrikesministern med medarbetare för deltagandet vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar en trevlig helg – om den får inträda!

Anf. 50 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Tack så mycket, herr ordförande! Detsamma önskar jag och mina medarbetare EU-nämndens ledamöter och ersättare.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Statssekreterare Dan Ericsson med medarbetare hälsas varmt välkomna till dagens EU-nämndssammanträde!

Jag kastar omedelbart ut frågan om det finns någonting att muntligt tillägga till det skriftliga vad gäller återrapporten.

Anf. 52 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Herr ordförande! Svaret är nej.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Vi går då över till dagordningspunkt 3 – jag säger det med noggrannhet eftersom jag missade det med utrikesministern – om ordförandeskapets arbetsprogram. Det är en informationspunkt.

Anf. 54 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Herr ordförande! På rådsmötet väntas det belgiska ordförandeskapet redogöra för sitt arbetsprogram för våren.

På jordbrukssidan lyfter ordförandeskapet särskilt fram betydelsen av en tryggad livsmedelsförsörjning och vikten av en harmoniserad europeisk livsmedelspolitik. I detta sammanhang ska man verka för att minska EU:s beroende av tredjeländer vad gäller vissa strategiska resurser och säkerställa en effektiv uppföljning av genomförandet av den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken.

Det belgiska ordförandeskapet kommer att inleda diskussioner kring en framtida ram för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027. Ordförandeskapet vill också säkerställa en noggrann övervakning av jordbruksmarknaderna och hantera handelsrelaterade jordbruksfrågor samt fortsätta pågående diskussioner om nya genomiska tekniker, hållbar användning av växtskyddsmedel och produktion och marknadsföring av växtförädlingsmaterial.

Det belgiska ordförandeskapet har också som ambition att nå en överenskommelse med Europaparlamentet om de så kallade frukostdirektiven. Vidare ska det belgiska ordförandeskapet fortsätta att arbeta med skogsövervakningsförslaget och ha fortsatta diskussioner om instrumenten för genomförandet av EU:s skogsstrategi. Även produktion och marknadsföring av skogsodlingsmaterial ska hanteras.

Ordförandeskapet ska därtill prioritera djurhälsa och förebyggande av sjukdomar utifrån ett One Health-perspektiv. När det gäller vaccination kommer ordförandeskapet att koncentrera sig på att rulla ut vaccin mot rådande epizootiska sjukdomar och andra djursjukdomar som avsevärt påverkar respektive sektor. Det belgiska ordförandeskapet ska också fortsätta arbetet med översynen av djurskyddslagstiftningen.

På fiskesidan kommer ordförandeskapet att följa upp de årliga TAC- och kvotförhandlingarna.

Anf. 55 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för dragningen. Jag tycker att mycket av det som ska prioriteras är väldigt positivt.

Det gäller inte minst att man ska främja en minskning av EU:s beroende av tredjeländer när det gäller vissa strategiska resurser. Jag tänker på konstgödsel och resurser som kommer från Västsahara. Jag undrar hur man arbetar med dessa frågor för att hitta andra sätt att bedriva jordbruk utan att vara beroende av dessa konfliktmaterial.

När man läser om One Health-perspektivet och en översyn av djurskyddslagstiftningen är det något som är jätteviktigt och en lärdom från den pandemi som vi har genomlevt om att vi faktiskt ska jobba förebyggande. För att vi inte ska få pandemier måste vi ta in djurhälsan och djurskyddet också. Där finns det ett medlemsförslag som har fått mer än 1 miljon underskrifter i EU. Det handlar om End the Cage Age. Det finns flera sådana medlemsinitiativ som handlar om att helt enkelt övergå från burhållning, där djur har mindre än en A4:a att leva sina liv på. De lever väldigt tätt. Och det är en väldigt stor risk för att sådana sjukdomar sprider sig och kan mutera och sprida sig till människor.

Med tanke på att regeringen faktiskt har fattat bra beslut vad gäller till exempel minkfarmningen är min fråga: Kommer Sveriges regering att vara en pådrivande röst för att försöka få upp och implementera End the Cage Age och liknande medlemsinitiativ?

Anf. 56 Statssekreterare DAN ERICSSON:

På frågan om konstgödsel har jag bäst kännedom om vår egen strävan att försöka se till att vi ska kunna klara vår egen försörjning genom de investeringar som planeras. Jag har inte riktigt koll på övriga länder. Det är självklart viktigt för hela EU. Men här törs jag säga att Sverige verkligen gör ansträngningar för att vi på egen hand ska klara vår del i alla fall. Det kan kanske också bidra till övriga länder om vi får en bra produktion av detta.

När det gäller djurskyddslagstiftningen kan jag bara notera att vi har varit väldigt pådrivande för att kommissionen ska lägga fram ett samlat förslag. Nu har man inte kommit så långt. Det är beklagligt i sig. Men vi har gjort ansträngningar på flera sätt för att driva dessa frågor. Men jag går inte nu in exakt på hur vi ska driva de konkreta frågorna. Men det var positivt att få en positiv kommentar kring minkfarmningen i alla fall.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Var lugn! Vi har fler punkter kvar. Det kan bli värre.

Tack för informationen!

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Handelsrelaterade jordbruksfrågor. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 58 Statssekreterare DAN ERICSSON:

På rådsmötet väntas kommissionen gå igenom aktuella handelsrelaterade jordbruksfrågor, bland annat pågående

frihandelsförhandlingar och WTO:s jordbruksförhandlingar. Och WTO-ministtermötet äger rum i Abu Dhabi i slutet av februari.

2023/24:22
19 januari

Ordförandeskapet har som ni har sett föreslagit två frågor för diskussion på rådsmötet. Det handlar om hur den framtida handelsagendan bör utformas mot bakgrund av bland annat den förändrade geopolitiska situationen samt hur handelsrelationen till Ukraina ska garanteras samtidigt som livskraften i EU:s jordbrukssektor respekteras.

Det är aktuella frågor som ordförandeskapet ställer. Och regeringen anser att EU fortsatt bör verka för ett starkt WTO som borgar för en regelbaserad världshandel. Utsikterna för något större jordbruksresultat på WTO-ministtermötet ser dock alltjämt dåliga ut. Förhoppningsvis kan steg tas för ett mer omfattande resultat på det WTO-ministtermöte som planeras äga rum under 2026 i Kamerun.

Vi hoppas också på ett avtal om förbud mot fiskesubventioner, som kan bidra till överfiske och överkapacitet, vilket kompletterar avtalet om fiskesubventioner från föregående WTO-ministtermöte i juni 2022.

Regeringen vill också att fler frihandelsavtal träder i kraft och att pågående förhandlingar kan avslutas.

Vi lever i en globaliserad värld, och handelspartner i olika delar av världen gynnar vår export och är en försäkring mot bristsituationer.

Att få slut på Rysslands invasion i Ukraina är allas vår prioritet. Det omfattar stöd till Ukraina på alla områden, inklusive jordbrukshandeln. Exporten är viktig för Ukrainas ekonomi. Världsmarknaden behöver också Ukrainas livsmedelsproduktion, särskilt fattigare länder för sin livsmedelsförsörjning.

EU har gjort stora ansträngningar för att förbättra solidaritetskorridorerna och transitering genom EU och behöver fortsätta arbeta med det.

Det finns starka synpunkter från vissa medlemsstater om störningar på jordbruksmarknaden på grund av importen från Ukraina. Det är därför viktigt att kommissionen följer marknadsutvecklingen noggrant och säkerställer att handeln kan fungera och att den export som sker från Ukraina görs på ett transparent sätt.

Anf. 59 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för föredragningen. Vi instämmer i mycket. Men från Miljöpartiets håll saknar vi en hel del centrala delar som handlar om vikten av hållbarhet. Vi har både miljöaspekten och klimataspekten men även det småskaliga och resiliensen. I detta finns det också en säkerhetsaspekt. Vi tycker att det är synd att det saknas i den svenska ståndpunkten och att man behöver ha med någon typ hänvisning till det hållbara. Det skulle kunna vara ännu mer uttalat.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Var det ett medskick?

Anf. 61 REBECKA LE MOINE (MP):

Vi kan börja så. Det kan ju vara så att man är beredd att ta in ett ord som åsyftar just hållbarhet.

Anf. 62 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Rättvis och hållbar handel är någonting som är viktigt att föra fram alldeles oavsett. Det är också någonting som vi socialdemokrater vill föra fram när det gäller denna ståndpunkt.

Jag har också en fråga om något som lyftes fram tidigare och är relaterad till detta. Det handlar om utsädet från Ukraina, om jag har förstått det rätt, och att det är viktigt att hålla i hur detta går. Det är viktigt för Ukraina, men det är också viktigt för den globala livsmedelsförsörjningen, hur det fungerar med tillgången till utsädet. Det är detta som min fråga gäller.

Anf. 63 DANIEL RIAZAT (V):

Jag tänkte också ta upp frågan om hållbar och rättvis handel. Om jag inte minns fel var det en fråga som alla oppositionspartier anmälde avvikande ståndpunkt om när frågan senast togs upp. Men den finns återigen inte med i ställningstagandet. Jag minns att det fanns någon typ av text i den svenska ståndpunkten förra gången som ända touchade frågan. Men vi tyckte inte att det var tillräckligt mycket. Den här gången tycker jag att texten är sämre än den var förra gången. Därför undrar jag hur ni ställer er till den frågan. Det är ju det sagda ordet som gäller, och om ni meddelar att Sverige ska trycka på frågan om rättvis och hållbar handel är det inga problem. Annars har vi problem.

Anf. 64 ANNA LASSES (C):

Vi har exakt samma fråga som vi hade förra gången när detta lyftes fram, och det är just frågan om rättvis handel.

Anf. 65 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Herr ordförande! Det ligger nog i undertexterna hela tiden att vi jobbar med hållbarhet. Det är en utgångspunkt.

När det gäller utsädet från Ukraina har det varit en relativ hög exporttakt från Ukraina. Under november och december har den också ökat, men inte riktigt som under 2022. Det är vad jag kortfattat kan säga om just detta.

Vad gäller rättvisefrågan har regeringen ståndpunkten att Sverige ska verka för en fri, hållbar och regelbaserad världshandel. Rättvis är ett av de adjektiv som står med i WTO-avtalens preambel liksom i WTO-deklARATIONER för att definiera den handel som eftersträvas. Och regeringen anser att stöd till ett multilateralt och regelbaserat handelssystem inkluderar att det är rättvist.

Anf. 66 ORDFÖRANDE:

Då öppnar vi för en andra omgång, och då kan ni precisera om ni har en avvikande ståndpunkt.

Anf. 67 MATILDA ERNKRANS (S):

Det är kanske en bedömningsfråga, men vi håller fast vid att vi tycker att detta kan framgå tydligare i den ståndpunkt som finns och att man borde kunna skriva in rättvis handel. Därför anmäler vi avvikande ståndpunkt till förmån för att också rättvis handel ska stå i ståndpunkten.

Anf. 68 DANIEL RIAZAT (V):

Från Vänsterpartiets sida tycker vi också att ordet rättvis bör nämnas. Vi är i grunden skeptiska till WTO och dessa typer av avtal eftersom vi vet att de i grunden i många fall inte har respekterat mänskliga rättigheter och urfolkens rättigheter och inte har främjat en rättvis handel. Och det fortsätter tyvärr att vara så med den typen av avtal.

Jag kan inte riktigt förstå varför man inte bara vill lägga till ordet rättvis. Det är inte heller så att all handel kommer att bli rättvis för att det står med i den svenska ståndpunkten. Men det skulle ändå vara ett uttryck från alla oss i Sverige att vi helt enkelt står för att det ska vara en rättvis handel.

Vi har än så länge inte hört något argument om varför det inte kan finnas med. Därför skulle jag vilja veta det. Men om man inte lägger till det vill jag anmäla avvikande ståndpunkt även från Vänsterpartiet.

Anf. 69 ANNA LASSES (C):

Jag är i grunden positiv till frihandel och frihandelsavtal. Men jag tror också att det är viktigt att man verkligen har detta som ett uttalat mål. Därför står jag också fast vid den avvikande ståndpunkten att ordet rättvis bör finnas med.

Anf. 70 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Vi i Miljöpartiet är för en frihandel. Men dessa frihandelsavtal främjar tyvärr inte frihandel, utan de främjar snarast de absolut största multinationella företagen på bekostnad av lokal matförsörjning och, som Vänsterpartiet har lyft fram, urfolkens rättigheter med mera. De är tyvärr långt ifrån främjande av resiliens och miljönytta.

Eftersom vi inte verkar få gehör för att hållbarhet och rättvisa bör vara centralt i den svenska ståndpunkten står Miljöpartiet fast vid en avvikande ståndpunkt.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Då noterar jag att det egentligen är likalydande avvikande ståndpunkter vad gäller ordet rättvis från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. Sedan har ni lite olika motiveringar. Men det är ordet rättvis som ni har siktat in er på.

Anf. 72 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Då ska jag göra ett förtydligande. Ingen vill vara orättvis. Men beroende på avsändare har begreppet rättvis handel väldigt olika innebörd. Från en del viktiga globala aktörer står det i direkt motsats till frihandel. Det kan man tycka är märkligt, men det är lite grann bakgrunden till att detta inte uttrycks på det sättet. Men det finns ändå med i grunden för hela detta system.

Anf. 73 MARTIN KINNUNEN (SD):

Jag skulle väl egentligen framföra att vi från Sverigedemokraternas sida tycker ungefär samma sak som statssekreteraren.

Jag tycker att riksdagens väldigt splittrade vänsteropposition illustrerar detta på ett väldigt bra sätt. Delar av vänsteroppositionen vill ha in ordet

rättvisa för att de tycker om frihandel. Men de andra vill ha in ordet rättvisa för att de inte gillar frihandel. Det är därför mer rimligt att man helt enkelt försöker definiera rättvis handel i detaljerna i dessa fördrag och förhandlingarna.

Historiskt vet vi också att Olof Palme inte tyckte om att använda ordet rättvisa i sådana sammanhang just på grund av att det definieras så olika. Jag tycker därför att det finns en poäng i att inte hålla på att strössla med ordet när det betyder olika saker för alla parter.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med likalydande avvikande ståndpunkter anmällda från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Strategisk dialog om framtiden för EU:s jordbruk. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 75 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Herr ordförande! Vid rådsmötet väntas kommissionen informera om den strategiska dialogen om framtiden för EU:s jordbrukspolitik, som kommissionens ordförande Ursula von der Leyen aviserade i höstas. Dialogen kommer att starta nu i januari, och kommissionens ambition att är involvera en bred grupp aktörer i livsmedelskedjan.

Inför dialogen har von der Leyen uppmanat till minskad polarisering när det gäller frågor som minskad användning av växtskyddsmedel och gödselmedel och menat att det är möjligt att förena konkurrenskraft och bevarande av naturen. Ordförandeskapet vill också diskutera den strategiska dialogen med medlemsstaterna, även om medlemsstaterna inte kommer att delta i kommissionens dialog.

Regeringen ser positivt på att kommissionen har tagit initiativ till den strategiska dialogen, så att alla berörda aktörer involveras tidigt i diskussionen om hur politiken bör utvecklas. Vi är också positiva till att ordförandeskapet tar upp frågan på rådet.

När det gäller framtidens jordbruk vill vi understryka vikten av ett lönsamt och konkurrenskraftigt jordbruk. Det är nödvändigt att miljö- och klimatambitioner uppnås på ett sätt som samtidigt möjliggör lönsam och ökande livsmedelsproduktion och en skälig inkomst för jordbrukaren. Detta kan bli möjligt om vi utvecklar politiken och anpassar stödreglerna inom CAP, exempelvis genom ökad flexibilitet för nationella och regionala förutsättningar genom att förenkla regelverket så att det blir enkelt för lantbrukarna att göra rätt, och genom satsningar på forskning och innovation.

En förutsättning som blir allt viktigare med tanke på omvärldsläget är att vi genom politiken bidrar till jordbrukets robusthet. Sverige väntar sig att resultatet av den strategiska dialogen blir en ökad förståelse för hur viktigt det är också ur ett miljö- och klimatperspektiv att upprätthålla jordbruket inom EU och vilka förutsättningar som är nödvändiga för detta. En ökad förståelse för detta är viktig för att minska polariseringen i debatten.

Det är tydligt att satsningar på forskning, innovation och kunskapsspridning kan bidra till alla dimensioner av hållbarhet, så detta kan vi särskilt lyfta fram när det gäller att undvika polarisering.

Anf. 76 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Nu gick det kanske lite snabbt på slutet. Jag får ändå ställa frågan igen, tror jag.

Detta är ju en diskussion på rådet där man bland annat ska svara på frågan hur EU-familjen kan stödja jordbruk inom planetens gränser för vårt ekosystem. Det är i den kontexten som vi tycker att det är viktigt att det i regeringens ståndpunkt tydligt ska framgå att det handlar om att säkerställa ett jordbruk som är lönsamt och konkurrenskraftigt men också hållbart. Detta tycker vi.

Det kanske gick lite fort på slutet, och jag uppfattade inte riktigt vad statssekreteraren sa om detta.

Anf. 77 ANNA LASSES (C):

Jag hade väl lite grann samma fråga. Jag vet att det var en diskussion i miljö- och jordbruksutskottet i går, och då diskuterade man just att efter ordet "konkurrenskraftigt" lägga till "samt strävar efter att blir mer långsiktigt hållbart". Sedan vet jag inte om hela det resonemang som nu inte stod i texten är ett svar på detta och ett tillägg sedan gårdagen, eller hur tanken är. Det ska ju inte bara vara lönsamt och konkurrenskraftigt, utan det måste också vara långsiktigt hållbart. Det är också en fråga från mig.

Anf. 78 DANIEL RIAZAT (V):

Från Vänsterpartiets sida har vi också tagit upp samma fråga i miljö- och jordbruksutskottet. Vi har ett konkret förslag om att den mening som börjar med "En viktig aspekt i det fortsatta arbetet" ska fortsätta med "är att stärka förutsättningarna för mindre och medelstora lantbruksföretag. Dialogen bör därutöver uppmärksamma åtgärder som ekonomiskt stärker de lantbruk som ligger i framkant med att stärka klimat- och miljönytta i livsmedelsproduktionen." Sedan ska regeringens ståndpunkt fortsätta där det står "Satsning på forskning och innovation". Det är vårt förslag, helt enkelt.

Jag vill veta hur man ställer sig till detta innan jag meddelar eventuell avvikande ståndpunkt.

Anf. 79 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Detta är en superviktig diskussion. Det jag kunde läsa inntill stämde inte riktigt med det som framfördes muntligen. Därför undrar jag också om det handlar om en komplettering efter diskussionen i miljö- och jordbruksutskottet i går.

Annars är vi i Miljöpartiet inne på samma fråga. Vi vill göra ett tillägg så att meningen lyder: "En viktig aspekt i det fortsatta arbetet är att säkerställa att jordbruket är lönsamt, ekologiskt hållbart och konkurrenskraftigt." Det var vårt förslag.

Som jag uppfattar det har vi ändå samma andemening i detta, alltså att det långsiktiga och ekologiskt hållbara också måste finnas med i den svenska ståndpunkten. Det går hand i hand med det som framfördes muntligen, alltså att det ska vara robusthet, resiliens och långsiktighet.

Anf. 80 Statssekreterare DAN ERICSSON:

På miljö- och jordbruksutskottet i går var det just begreppet ”hållbart” som var på tapeten. I den svenska ståndpunkten talas det just om ”arbetet för hållbara livsmedelssystem”, så det är liksom grunden för det hela.

Låt mig upprepa något av det jag sa som jag tycker täcker in hur vi ser på hur jordbruket ska klara sig inom planetens ekosystem, som någon uttryckte det.

Vi måste ha ett lönsamt och konkurrenskraftigt jordbruk, så att vi har förutsättningar att alls bedriva jordbruk. Vi ska försöka underlätta för detta genom flexibilitet och genom att förenkla regelverk. Det är viktigt med forskning och innovation, så att vi fortsätter att ligga i framkant och kan stötta utvecklingen mot hållbarhet. Genom detta har vi en robusthet i systemet.

Sedan sa jag också tydligt att det ur ett miljö- och klimatperspektiv är viktigt att upprätthålla jordbruket inom EU och de förutsättningar som är nödvändiga för detta. Det handlar alltså om att ge jordbruket förutsättningar att arbeta i den riktning som flera inlägg här pekar på. Det är detta som är regeringens hållning.

Anf. 81 MATILDA ERNKRANS (S):

Med tanke på att diskussionen ska handla om hur vi ska se till att få ett jordbruk som ryms inom de planetära gränserna vill jag säga: Jag hör vad statssekreteraren säger, men det borde inte vara särskilt svårt att också plocka in orden ”långsiktigt hållbart” när man räknar upp ”lönsamt och konkurrenskraftigt”. Vi håller nog fast vid att vi vill komplettera ståndpunkten med ”att jordbruket är långsiktigt hållbart, lönsamt och konkurrenskraftigt”. Det borde vara rimligt att få med detta. Är statssekreteraren inte beredd att göra detta anmäler vi en avvikande ståndpunkt i den delen.

Anf. 82 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag anser fortfarande att ”ekologiskt hållbart” bör skrivas ut. Jag har noterat formuleringen om hållbara livsmedelssystem högre upp i texten. Men hållbarhet kan nuförtiden betyda nästan vad som helst. Ofta talar man om tre olika delar, nämligen ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Det vi från Miljöpartiet vill i den här meningen är just att lyfta fram det ekologiskt eller miljömässigt hållbara.

Att det ska vara konkurrenskraftigt är också viktigt. Det brukar regeringen inte vara slarvig med att få med, utan det ekonomiska och sociala brukar finnas där, men det miljömässiga kan däremot hamna i skymundan.

Vi vill stå fast vid detta. Om det inte tas med i ståndpunkten anmäler vi en avvikande ståndpunkt.

I dessa tider är det också viktigt att tänka på säkerhet och livsmedelsförsörjning. Vi har i dag ett EU-system som snarare gynnar de absolut största enheterna och gårdarna. Om man kan få in andra dimensioner skulle det vara positivt för dem som har mindre gårdar och enheter.

Anf. 83 DANIEL RIAZAT (V):

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt i enlighet med det jag anförde i förra inlägget. Jag vill även lägga till att vi också vill att det ska stå

”ekologiskt hållbart”. Men jag uppfattar det som att det blir en egen avvikande ståndpunkt för oss, eftersom vi skiljer oss från de andra partierna när det gäller vissa delar i den ekonomiska frågan.

2023/24:22
19 januari

Anf. 84 STAFFAN EKLÖF (SD):

Herr ordförande! Vi tycker att regeringens ståndpunkt är mycket bra. Vi anser att man inte ska lägga till ordet ”hållbarhet” i texten på det sätt som föreslås.

Vi har fyra skäl till detta. Det första skälet är att detta är en diskussion i ett tidigt skede. Det är inte nödvändigt att ha en fullständig palett när det gäller vad man vill driva. Det kan vara bra att ha fokus på sådant som inte redan sägs eller är givet. Den nuvarande gemensamma jordbrukspolitiken har fokus på miljömässig hållbarhet. Det kommer troligen att fortsätta att vara så. Vi kan lyfta in sådana resonemang när som helst i framtiden.

Det andra skälet är att förslaget är lite märkligt. ”Hållbarhet” är ett begrepp som innefattar miljömässig hållbarhet såväl som social hållbarhet och ekonomiskt hållbarhet. Här verkar det användas bara om miljömässig hållbarhet, förutom i Miljöpartiets förslag, där begreppen hanterades korrekt.

Regeringens ståndpunkt hanterar begreppet ”hållbart” på ett korrekt sätt.

Det tredje skälet: I förra mandatperioden fanns en strävan att inte i onödan påverka ministrarnas mandat i detalj.

Det fjärde skälet, som kanske är det viktigaste ändå, är att hållbarhet handlar om en balans mellan olika värden, vanligen miljövärden, sociala värden och ekonomiska värden. I dag råder obalans för svenskt jordbruks vidkommande. Lönsamheten är så pass låg att gårdar läggs ned, och det är negativt för svensk självförsörjning, en levande landsbygd och biologisk mångfald.

Artdatabanken pekar på att igenväxning är en av de viktigaste faktorerna bakom förlusten av biologisk mångfald i Sverige. För att balans ska återställas, vilket begreppet ”hållbarhet” syftar till, måste i nästa programperiod för de gemensamma jordbruksreglerna fokus ligga på att lönsamheten i svenskt jordbruk ska öka. Jag tycker att regeringens position gör detta alldeles utmärkt och bibehåller samtidigt en väldigt god balans.

Anf. 85 ANNA LASSES (C):

Jag tycker att det är alldeles utmärkt att begreppet ”långsiktigt hållbart” innefattar både ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Jag förstår inte riktigt varför man säger att det bara skulle handla om miljömässig hållbarhet. Men jag vill fortfarande att det ska vara med i ståndpunkten.

Jag tycker att det som jag och Socialdemokraterna sa var så likt, så jag kan skriva under på samma avvikande ståndpunkt där.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Innan jag ger ordet till statssekreteraren vill jag säga att jag uppfattar att Socialdemokraterna och Centerpartiet har likalydande avvikande ståndpunkter vad gäller formuleringen ”långsiktig hållbarhet”. Sedan har Miljöpartiet och Vänsterpartiet en likartad ståndpunkt vad gäller ”ekologisk hållbarhet”. Sedan har också Daniel Riazat anförts en del annat från Vänsterpartiet sida.

Anf. 87 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Jag kanske var otydlig i slutet av min inledning. Jag kan upprepa den meningen igen: ”Det är tydligt att satsningar på forskning, innovation och kunskapsspridning kan bidra till alla dimensioner av hållbarhet, så detta kan vi särskilt lyfta fram när det gäller att undvika polarisering.”

Vi har talat om de tre dimensionerna. Det gäller verkligen att hålla ihop detta, så att vi jobbar på alla dessa fält samtidigt. Det finns ingen motsättning i detta. Vi jobbar med detta i alla dimensioner.

Sedan har jag en kort kommentar till detta med små och mellanstora gårdar. Vi måste jobba för alla typer av gårdar. Det försöker vi göra i Sverige. Vi försöker också att göra det här, men här handlar det om den samlade politiken. Då kommer alla kategorier av gårdar och olika näringar in. Det kanske inte behöver förtydligas i just det här sammanhanget.

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns likalydande avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna och Centerpartiet vad gäller långsiktig hållbarhet och likalydande avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet och Vänsterpartiet vad gäller ekologisk hållbarhet. Sedan finns det också det Riazat anförde från Vänsterpartiets sida.

I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Nästa är dagordningspunkt 6, Förordningen om övervakningsram för resilienta europeiska skogar. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 89 Statssekreterare DAN ERICSSON:

På jordbruks- och fiskerådet på tisdag kommer det att vara ett åsiktsutbyte om förslaget. På miljörådet den 18 december var det en riktlinjedebatt om förslaget. Men detta är första gången som jordbruks- och fiskeministrarna ska diskutera förslaget efter att det har presenterats. I går hade vi en överläggning om förslaget med miljö- och jordbruksutskottet, och det fanns ett stöd för regeringens föreslagna ståndpunkt.

Vid detta första tillfälle kommer Sverige att lyfta upp ett antal övergripande ståndpunkter. Jag kommer bland annat att nämna att data och information och hög kvalitet och tillförlitlighet är viktigt för att följa utvecklingen av skogens alla värden. Men jag kommer också att förklara att mervärdet inte är tillräckligt tydligt avseende förslagets omfattning och detaljeringsgrad. Jag kommer även att nämna behovet av ökad kostnadseffektivitet, vikten av att nationella skogsinventeringssystem inte påverkas samt behovet att skydda nationell säkerhet och försvar. De fortsatta förhandlingarna kommer att ske i en ad hoc-grupp under jordbruks- och fiskerådet.

Anf. 90 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Om jag förstod det rätt var det en ganska lång diskussion om detta på miljö- och jordbruksutskottets möte i går. Detta arbete kommer, som statssekreteraren också säger, att fortsätta på olika sätt.

Jag tänker att jag inte upprepar den avvikande mening som framfördes i går på miljö- och jordbruksutskottets möte, utan jag bara hänvisar till den. Vi anmäler naturligtvis här i EU-nämnden samma avvikande ståndpunkt som framfördes i går på miljö- och jordbruksutskottets möte gällande den

Anf. 91 DANIEL RIAZAT (V):

Vi gör detsamma från Vänsterpartiet. Vår ledamot i miljö- och jordbruksutskottet anmälde en avvikande ståndpunkt i går som vi helt enkelt lyfter upp här igen på EU-nämnden eftersom vi inte anser att det egentligen är något som har förändrats i det.

Anf. 92 REBECCA LE MOINE (MP):

Jag förstår inte riktigt varför regeringen är så negativ och motsträvig till detta förslag. Det är någonting som vi verkligen borde välkomna och som ligger mycket i linje med de globala avtal som vi har slutit. Det gäller både det globala naturavtalet Kunming–Montreal och Parisavtalet. Där är skogen en nyckelspelare både för naturen, det vill säga den biologiska mångfalden, och för klimatet.

Det här är en produkt från strategin för biologisk mångfald och skogsstrategin. Det handlar om att vi ska få bra data för att kunna kartlägga och prioritera rätt. När vi satsar resurser ska de vara så träffsäkra som möjligt för just de skogar som har ett stort mervärde för att uppnå de miljömål som regeringen har skrivit under.

Jag förstår inte den motsträvigheten. Jag finner den ofta i just skogsfrågor. Man kan verkligen fråga sig om vi inte har någonting att dölja i Sverige. Om vi nu har världens bästa skogsbruk, varför är vi då motsträviga till att samla in olika data, att redovisa olika data och till att till exempel avskogningsdirektivet skulle gälla även Sverige, med mera?

Den nakna sanningen tornar upp sig. Sverige har inte ett hållbart skogsbruk. Det är jätte viktigt att vi anammar detta och implementerar detta så fort som det bara är möjligt. Det är anmärkningsvärt att frågan ligger under jordbruk och inte miljö. Jag undrar om det finns någon kommentar till det.

Anf. 93 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Först ska jag tacka för inspelet från Socialdemokraterna. Jag ser det som värdefullt inför den fortsatta processen. Jag ser det också som mycket positivt att vi verkar dela en grundläggande samsyn i frågan. Även regeringen anser det viktigt att riksskogstaxeringen värnas och att vi kan fortsätta att använda denna. Som jag också sa vid utskottets möte i går tycker jag fortfarande att ståndpunkten är välbalanserad såsom den nu är formulerad.

Sedan var det frågor om att vi inte hade ett hållbart skogsbruk och om att vi har någonting att dölja från svensk sida. Jag hävdar nog att skogsbruket bedrivs hållbart. Vi har många tusen skogsägare som verkligen jobbar i den riktningen hela tiden varje dag.

Vi har definitivt inte någonting att dölja. Men vi är måna om och har en positiv ansats. Det är bra om vi kan få jämförelser med andra länder. Baksidan är om det här systemet blir sådant att det skapar onödiga administration och kostnader.

Vi vet från de analyser som Skogsstyrelsen har gjort att om det skulle bli på det sättet det är upplagt och tänkt kan det bli enorma kostnader, merkostnader och överlappningar på redan existerande system. Riksskogs-

taxeringen är det system som vi har. Nu kanske inte det kan överföras till andra länder. Men vi har ett väl fungerande system. Det är för att undvika att vi ska få en väldig byråkrati, administration och sådant där vi redan har kunskap om skogen. Det arbetet kan gott fortsätta.

Det är risken. Det är också tydligt i Socialdemokraternas skrivning att vi verkligen ska försöka att ha ett nationellt självbestämmande om skogspolitiken. Vi bedömer att vi bäst själva kan hantera de här frågorna och har den kunskapen. Det är där som det kanske kolliderar.

Vi har ett positivt ingångsvärde. Det är bra med jämförande data. Men det måste ske på ett sådant sätt att det verkligen är effektivt. Vi har redan i dag ett bra system.

Anf. 94 REBECKA LE MOINE (MP):

Nu sägs det väldigt svart på vitt att regeringen menar att vi har ett hållbart skogsbruk. Det går emot alla data och all vetenskaplig forskning som visar på hur det faktiskt ser ut. Kalhyggesbruket som dominerar i Sverige är anledningen till varför vi har så stor och tjock rödlista med hotade arter. Det är den främsta anledningen tillsammans med igenväxning, som har nämnts tidigare.

Man behöver egentligen inte vara utbildad biolog som jag är för att förstå vad som händer när man tar bort en hel skog samtidigt. Det är som att man skulle ta bort hela Stockholm och tro att det inte påverkar invånarna som bor där. Sedan säger man: Ni kan bo någon annanstans.

Vi är redan överkörda. Det är en massaker på djur, natur, växter och svampar. Vi vet också att det är anledningen till varför man får berätta för gravida kvinnor i Sverige att de inte får äta så här mycket fisk. Det kalhyggesbruk som vi har i Sverige har bidragit till förgiftning av våra sjöar där det läcker ut tungmetaller. Notan för det får gravida kvinnor ta i Sverige, vilket egentligen är helt orimligt.

Vi har också brunifieringen av våra vatten i Sverige. Det hänger till stor del samman med det humuslager som läcker ut när kalhyggen görs, för att inte tala om markberedningen. Det är också en lång tid efter ett kalhygge, runt 30 år, som ett kalhygge bara släpper ut växthusgaser innan de nya plantorna ska börja kompensera för det stora läckaget. Det tidsfönstret finns över huvud taget inte, om man ska lita på forskning och IPCC:s forskare.

Frågan är om man ska ta hänsyn till den vetenskap som finns. Det som är väldigt sorgligt i svensk skogspolitik är att man blandar hej vilt och värderar åsikter och fakta lika. Men det är inte samma sak. Regeringen kan tycka, vilja, önska och blunda för verkligheten och stå fast vid sin ståndpunkt att vi har ett hållbart skogsbruk. Men verkligheten är väldigt annorlunda. Det är horribelt att man bortser från hur verkligheten ser ut.

Vi har i dag ett besök från Ursula von der Leyen, som ska träffa ett av Sveriges skogsföretag. Det är de som dikterar villkoren, skriver sina önskelistor och får in sina talepunkter till nästan alla riksdagspartier i Sveriges riksdag. Det är de som påverkar den svenska regeringen och för fram ståndpunkter som gör att Sverige motarbetar alla typer av framsteg på detta väldigt viktiga område.

Det hade kanske egentligen varit mer relevant om Ursula von der Leyen träffade de samebyar som är vittnesbärare om det otroligt ohållbara och omoraliska skogsbruk, det vill säga kalhyggesbruket, som bedrivs i

Sverige. Där jämnas kulturmarker med marken. Renskötselområden blir värdelösa för att det inte finns någon mat för renarna längre.

Skogsindustrin diktar totalt villkoren på bekostnad av biologisk mångfald, natur, klimat och urfolks rättigheter. Det är en stor skam för Sverige. Det är absurt att regeringen bortser från fakta.

2023/24:22
19 januari

Anf. 95 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Det som anfördes här handlar om metoder för skogsbruket. Det här förslaget handlar egentligen om skogsövervakning.

Jag kan bara kort säga att jag inte delar den bild som gavs här. Det finns mycket forskning och arbete. Allting kan göras bättre. Inte minst Skogsstyrelsen jobbar med detta. Det finns många aspekter på detta.

Jag vidhåller fortfarande att Sverige bedriver ett hållbart skogsbruk och kommer att fortsätta att verka för detta. Vi vill också ha möjligheter att utveckla det på det sätt som bäst gagnar klimat och skogsnäringen som sådan. Det är vad det handlar om.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Jag är helt övertygad om att läsarna av våra protokoll kommer att upptäcka att det finns olika åsikter i detta ärende.

Jag konstaterar att det finns avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i enlighet med vad som har framförts tidigare i miljö- och jordbruksutskottet.

I övrigt finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Nästa är dagordningspunkt 7, Övriga frågor.

Anf. 97 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Finland kommer att presentera en övrig fråga om stora rovdjur. I kortet innebär noten att Finland och andra länder som stöder noten uppmanar EU-kommissionen att samarbeta med experter från Large Carnivore Initiative for Europe och medlemsstaterna att identifiera populationer av de stora rovdjuren som har gynnsam bevarandestatus för att möjliggöra en ändring av populationernas skyddsstatus, att vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder för att skyndsamt flytta dessa populationer från bilaga 4 till bilaga 5 i art- och habitatdirektivet samt att uppdatera vägledningsdokumentet för strikt skyddade arter för att öka flexibiliteten i tolkningen av art- och habitatdirektivets artikel 16. Sverige har för avsikt att stå bakom noten.

Anf. 98 REBECKA LE MOINE (MP):

Min fråga är: Varför? Vad motiverar ni det med?

Anf. 99 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Det ligger i linje med den politik som regeringen för och som också har redovisats här tidigare.

Anf. 100 REBECKA LE MOINE (MP):

Romina Pourmokhtari, som är miljöminister, åkte till mötet för Kunming–Montreal och tog på sig en stor del av äran av att Sveriges regering signerade det så kallade globala naturavtalet. Det säger att man ska hejda förlusten av biologisk mångfald och vända trenden. Det här

papperet syftar till att sänka det juridiska skyddet för hotade arter i EU. Jag ser inte att det ligger i linje med det som regeringen har skrivit på.

Kan ni berätta varför man ska sänka skyddet för lodjur? Det är inte en problematisk art i Sverige, utan det är svenska folkets mest älskade djur som inte åsamkar stor skada för till exempel landsbygd. Vad har ni för argument när ni ställer er bakom en sådan sänkning?

Anf. 101 Statssekreterare DAN ERICSSON:
Herr ordförande! Det här avser varg.

Anf. 102 REBECKA LE MOINE (MP):
Men när man läser dokumentet står det också uttryckligen björn och lodjur, och det står också något svepande om större rovdjur. Det gör mig mörkrädd om inte regeringens företrädare vet vad det är för papper de signerar eftersom det sänder dåliga signaler till andra länder i EU som har mycket större populationer av dessa djur.

För informationens skull kan jag säga att man i dag får bedriva skyddsjakt på alla dessa arter, där de står nu i art- och habitatdirektivet. Det betyder att om någon av dessa arter attackerar, är närgången eller åsamkar stora problem kan man få ett beslut om att skjuta dem. Det är inte ett så strikt skydd som det beskrivs i papperen.

Vad finns det för grund för Sverige att skriva under en sådan not? Jag är nyfiken.

Anf. 103 MATILDA ERNKRANS (S):
Statssekreteraren ska få svara på rimliga frågor, men jag vill lägga till att det här är en informationspunkt. Regeringen kan inte känna att man har fått ett mandat. Det här är en informationspunkt, och då kan vi inte anmäla avvikande ståndpunkter. Låt oss hålla ordning på den delen.
Statssekreteraren ska få svara på högst rimliga frågor.

Anf. 104 Statssekreterare DAN ERICSSON:
Vi kanske inte ska ha en omfattande vargdebatt, utan det här är, som sagt, en informationspunkt, och vi kommer att stå bakom noten.
Det har varit en stark ökning av vargstammen i Sverige, och det råder en gynnsam bevarandestatus. Regeringen anser därför att den allra högsta skyddsnivån för varg inte är befogad i Sverige. Vargen är fortfarande skyddad, dock inte i enlighet med den högsta skyddsnivån. Det är vad detta handlar om.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:
Det är precis som är sagt, det vill säga att det här är en informationspunkt. Men det låter som att detta kan bli föremål för en interpellationsdebatt, Rebecka Le Moine!

Anf. 106 REBECKA LE MOINE (MP):
Tack för inspirationen, herr ordförande!
Gynnsam bevarandestatus är ett rättsligt begrepp inom EU, och vargen har inte gynnsam bevarandestatus i Sverige. Den är starkt inavlad och isolerad.

Jag vet att det här är en informationspunkt, men jag tycker att det är anmärkningsvärt att regeringen skriver på märkliga dokument, kan inte motivera varför, och inget är i linje med vad Romina Pourmokhtari har skrivit under, utan de går på tvärs, rakt emot, vad som uttryckligen står i avtalet. Det snarare syftar på att man ska öka de i ekosystemen viktiga populationerna av toppredatorer.

Detta är bara att djupt beklaga. Jag hoppas att regeringen nästa gång läser noterna innan Sverige signerar.

Anf. 107 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Jag vet inte om jag ska förlänga mötet genom att redogöra för hela den tidigare beslutsgången. Utskottet fick ytterligare information i går.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Det finns inga övriga frågor från statssekreterarens sida.

Vi tackar statssekreterare Dan Ericsson med medarbetare för deltagande, och vi önskar en trevlig helg.

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikesfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 LINNÉA WICKMAN (S)	3
Anf. 7 ANNA LASSES (C)	3
Anf. 8 REBECKA LE MOINE (MP)	4
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 10 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	4
Anf. 11 MARKUS SELIN (S)	6
Anf. 12 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	6
Anf. 13 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 14 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	6
Anf. 15 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 16 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	7
Anf. 17 LINNÉA WICKMAN (S)	9
Anf. 18 DANIEL RIAZAT (V)	10
Anf. 19 ANNA LASSES (C)	11
Anf. 20 SERKAN KÖSE (S)	12
Anf. 21 REBECKA LE MOINE (MP)	12
Anf. 22 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	13
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 24 LINNÉA WICKMAN (S)	15
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 26 DANIEL RIAZAT (V)	16
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 28 LINNÉA WICKMAN (S)	16
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 30 DANIEL RIAZAT (V)	16
Anf. 31 LINNÉA WICKMAN (S)	16
Anf. 32 DANIEL RIAZAT (V)	17
Anf. 33 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 34 ANNA LASSES (C)	17
Anf. 35 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 36 ANNA LASSES (C)	17
Anf. 37 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 38 REBECKA LE MOINE (MP)	17
Anf. 39 DANIEL RIAZAT (V)	17
Anf. 40 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 41 DANIEL RIAZAT (V)	18
Anf. 42 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	18
Anf. 43 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 44 MATILDA ERNKRANS (S)	19
Anf. 45 ORDFÖRANDEN	19
Anf. 46 MATILDA ERNKRANS (S)	19
Anf. 47 ORDFÖRANDEN	19
Anf. 48 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	19

Anf. 49	ORDFÖRANDEN.....	19	2023/24:22
Anf. 50	Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	19	19 januari
§ 2	Jordbruks- och fiskefrågor	20	
Anf. 51	ORDFÖRANDEN.....	20	
Anf. 52	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	20	
Anf. 53	ORDFÖRANDEN.....	20	
Anf. 54	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	20	
Anf. 55	REBECKA LE MOINE (MP).....	21	
Anf. 56	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	21	
Anf. 57	ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 58	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	21	
Anf. 59	REBECKA LE MOINE (MP).....	22	
Anf. 60	ORDFÖRANDEN.....	22	
Anf. 61	REBECKA LE MOINE (MP).....	22	
Anf. 62	MATILDA ERNKRANS (S).....	23	
Anf. 63	DANIEL RIAZAT (V).....	23	
Anf. 64	ANNA LASSES (C).....	23	
Anf. 65	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	23	
Anf. 66	ORDFÖRANDEN.....	23	
Anf. 67	MATILDA ERNKRANS (S).....	23	
Anf. 68	DANIEL RIAZAT (V).....	24	
Anf. 69	ANNA LASSES (C).....	24	
Anf. 70	REBECKA LE MOINE (MP).....	24	
Anf. 71	ORDFÖRANDEN.....	24	
Anf. 72	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	24	
Anf. 73	MARTIN KINNUNEN (SD)	24	
Anf. 74	ORDFÖRANDEN.....	25	
Anf. 75	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	25	
Anf. 76	MATILDA ERNKRANS (S).....	26	
Anf. 77	ANNA LASSES (C).....	26	
Anf. 78	DANIEL RIAZAT (V).....	26	
Anf. 79	REBECKA LE MOINE (MP).....	26	
Anf. 80	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	27	
Anf. 81	MATILDA ERNKRANS (S).....	27	
Anf. 82	REBECKA LE MOINE (MP).....	27	
Anf. 83	DANIEL RIAZAT (V).....	27	
Anf. 84	STAFFAN EKLÖF (SD)	28	
Anf. 85	ANNA LASSES (C).....	28	
Anf. 86	ORDFÖRANDEN.....	28	
Anf. 87	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	29	
Anf. 88	ORDFÖRANDEN.....	29	
Anf. 89	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	29	
Anf. 90	MATILDA ERNKRANS (S).....	29	
Anf. 91	DANIEL RIAZAT (V).....	30	
Anf. 92	REBECKA LE MOINE (MP).....	30	
Anf. 93	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	30	
Anf. 94	REBECKA LE MOINE (MP).....	31	
Anf. 95	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	32	
Anf. 96	ORDFÖRANDEN.....	32	
Anf. 97	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	32	
Anf. 98	REBECKA LE MOINE (MP).....	32	

2023/24:22
19 januari

Anf. 99	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	32
Anf. 100	REBECKA LE MOINE (MP).....	32
Anf. 101	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	33
Anf. 102	REBECKA LE MOINE (MP).....	33
Anf. 103	MATILDA ERNKRANS (S).....	33
Anf. 104	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	33
Anf. 105	ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 106	REBECKA LE MOINE (MP).....	33
Anf. 107	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	34
Anf. 108	ORDFÖRANDEN.....	34